

PROJEKT REWALORYZACJI
Zabytkowych Ogrodów Kanonicznych
we Fromborku
GM. FROMBORK, WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE

Inwestor:
Warmińska Kapituła Katedralna we Fromborku

opracowanie:
mgr inż. Marta Akincza, arch.krajobrazu
mgr inż. Urszula Knercer-Grygo, arch.krajobrazu
mgr Wiktor Knercer

VII 2011

SPIS TREŚCI:

A. Część opisowa

I. DANE OGÓLNE

I.1. Zakres opracowania

I.2. Stan prawny

I.3. Podstawa opracowania

I.4. Rys historyczny

I.5. Stan istniejący

II. OPIS OGÓLNY ZAŁOŻEŃ PROJEKTOWYCH

II.1 Koncepcja rewaloryzacji

II.2 Wycinka kompozycyjna drzew i krzewów

III. ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA PARKU

III.1. Układ ciągów komunikacyjnych

III.2. Architektura parkowa oraz detale

III.3. Szata roślinna

III.3.a. Nasadzenia na cmentarzu

III.3.b. Nasadzenia w kwartale za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła

III.3.c. Nasadzenia w kwartale za Kanonią p.p. św. Józefa

III.3.d. Nasadzenia w alei głównej

III.3.e. Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Piotra

III.3.f. Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Michała Archanioła

III.3.g. Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Stanisława Kostki

III.3.h. Nasadzenia graniczne

III.3.i. Trawniki

III.4. Wykaz gatunkowy projektowanych roślin

IV. HARMONOGRAM PRAC - ETAP I "Rewaloryzacja Zabytkowych Ogrodów

Warمیńskiej Kapituły Katedralnej - miejsca spotkań mieszkańców i turystów oraz estetyzacja centrum Fromborka."

B. Część graficzna

1. Wycinka sanitarna i kompozycyjna drzew i krzewów - skala 1:500
2. Koncepcja rewaloryzacji - skala 1:500
3. Projekt układu drogowego, elementy architektury parkowej - skala 1:500
4. Projekt szaty roślinnej - skala 1:500
5. Projekt wzoru kwietnego z roślin jednorocznych - skala 1:100
6. Kwatery za Kanonią p.p. św. Stanisława Kostki - wymiarowanie - skala 1:250
7. Kwatery za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła - wymiarowanie - skala 1:250
8. Kwatery za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła - wymiarowanie - skala 1:250
9. Kanonia p.p. św. Stanisława Kostki - projekt szaty roślinnej - skala 1:200
10. Kanonia p.p. św. Michała Archanioła - projekt szaty roślinnej - skala 1:200
11. Kanonia p.p. św. Piotra - projekt szaty roślinnej - skala 1:200
12. Nawierzchnie - przekroje - skala 1:10
13. Waza - rysunek poglądowy
14. Oświetlenie stylizowane, wysokie- rysunek poglądowy
15. Ławki drewniane - rysunki poglądowe
16. Poidełko dla ptaków - skala 1:10
17. Drewniany kosz na śmieci - rysunek poglądowy

I. DANE OGÓLNE

I.1. Zakres opracowania

Opracowaniem objęto zachodnią część terenu zabytkowych ogrodów kanonickich we Fromborku. Ogrody położone są na wzgórzu katedralnym we Fromborku, nad Zalewem Wiślanym, w województwie warmińsko-mazurskim.

Opisywane ogrody zajmują działki o numerach: 91/2, 91/4, 91/5, 93/1, 94, 100 o ogólnej powierzchni ok. 5,8 hektara.

I.2. Stan prawny

Ogrody kanonickie stanowią własność Warmińskiej Kapituły Katedralnej we Fromborku.

Objęte są ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków z dnia 15.10.1958 r., nr rej A-490.

I.3. Podstawy opracowania:

- Mapa sytuacyjno-wysokościowa w skali 1:500
- Materiały archiwalne
- "Zabytkowe Ogrody Kanonickie we Fromborku. Inwentaryzacja dendrologiczna wraz z gospodarką drzewostanem i analizą jego wartości." (M. Akincza, U. Knercer, W. Knercer, 2009)
- Dokumentacja ewidencyjna ogrodów kanonicznych (M. Bielecka, 1994)
- Własne prace terenowe

I.4. Rys historyczny

Wraz z powstaniem w XIII wieku kompleksu warowni katedralnej powstały od strony wschodniej, południowej i zachodniej ogrody kanoników. Na ziemiach nadanych kapitule przez biskupów stanęły całe folwarki należące do poszczególnych kanoników, składające się z budynku kanonii, ogrodu i zabudowań gospodarczych. Poprzez stulecia wielokrotnie ulegały one niszczeniu

na skutek wojen, przebudowom, grabieniu. Swą obecną formę osiągnęły na przełomie XIX i XX wieku. Każda parcela składała się z budynku mieszkalnego, zabudowań gospodarczych oraz z ogrodu. Budynki gospodarcze znajdowały się zazwyczaj na końcu działki oraz częściowo w bezpośrednim sąsiedztwie budynku kanonii lub, jak w przypadku kanonii pod patronatem św. Stanisława Kostki, jedynie za budynkiem mieszkalnym w jego pobliżu. Ogród najprawdopodobniej dzielił się na część reprezentacyjną - przed budynkiem kanonii oraz użytkową - za głównym budynkiem. Badania materiałów źródłowych nie dały czytelnej i jasnej odpowiedzi co do wyglądu ogrodów. Na podstawie zachowanego układu, analizy funkcji kanonii oraz dostępnych źródeł archiwalnych wywnioskowano ów podział ogrodów na funkcję ozdobną oraz użytkową. Poszczególne kanonie oddzielone od siebie były alejami i szpalerami grabowymi oraz lipowymi. W większości zachowały się one do dziś. Na widokówce z 1931 roku widać, iż szpalery i aleje były w tym czasie strzyżone na żywopłoty. Prace pielęgnacyjne zostały najprawdopodobniej zaprzestane po II wojnie światowej. Z relacji niektórych mieszkańców Fromborka żywopłoty były strzyżone jeszcze w latach 70. XX wieku. Można wnioskować również, że poszczególne ogrody wydzielone żywopłotami, były dzielone dodatkowo na mniejsze kwatery.

W dokumentacji ewidencyjnej ogrodów wykonanej na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Elblągu w 1994 roku znajdują się szczątkowe informacje dotyczące wyglądu poszczególnych ogrodów towarzyszących kanoniom. Stąd wiadomo, iż prócz roślinności pojawiały się, takie elementy małej architektury, jak rzeźby, zbiorniki na wodę czy fontanny. Nie dostarczają one jednak szczegółowych informacji co do umiejscowienia owych elementów.

I.5.Stan istniejący

Zachodnie Ogrody Kanonickie we Fromborku znajdują się w części zachodniej miasta. Położone są na Wzgórzu Katedralnym i zajmują teren płaski nieznacznie wznoszący się w kierunku zachodnim. Od wschodu graniczą z ul. Krasickiego, od południa z boiskiem sportowym, od zachodu z terenami zadrzewień miejskich, a od północy ograniczone są skarpą, z której otwiera się widok na miasto i Zalew Wiślany. W części południowo-zachodniej znajduje się cmentarz

kanoników z II połowy XIX wieku. Dodatkową granicę zachodnią stanowi aha.

Spośród kanonii zachowały się budynki kanonii: p.p. św. Stanisława Kostki, Michała Archaniola, Piotra i Pawła. Zniknęły zabudowania gospodarcze, obecnie możliwe są do odnalezienia pozostałości fundamentów niektórych z nich.

Granice parceli poszczególnych kanonii są czytelne, dzięki zachowanym szpalerom i alejom lipowym i grabowym.

Z dawnego układu kompozycyjnego, zachowały się ogólne ramy części kwater wyznaczonych przez wspomniane wyżej szpalery i aleje, altana lipowa, nasadzenie graniczne oraz pojedynczy starodrzew, a z ukształtowania terenu wgłębnik i aha. Dawny układ ogrodów i nasadzenie kwiatów przed budynkami kanonii oraz wewnątrz kwater nie przetrwały do czasów dzisiejszych. Obecnie, przy kanoniach znajdują się strzyżone trawniki, natomiast wnętrza kwater porośnięte są samosiewami oraz drzewami owocowymi.

Zachowane pozostałości ogrodów znajdują się aktualnie w stanie dobrym, w większości są zadbane w podstawowym zakresie (koszone trawniki, grabione liście, itp.). Na skutek prowadzonych prac pielęgnacyjnych przez obecnego właściciela zachowane w ogrodach fragmenty dawnego układu są w miarę czytelne.

Brak ogrodzenia i związany z nim brak kontroli nad całością założenia powoduje przypadkową dewastację ogrodów przez użytkowników. Ogrody towarzyszą bowiem zadrzewieniom miejskim i jako ich część są niekiedy traktowane. Powoduje to tworzenie swobodnych przedceptów na ich terenie, niszczenie starodrzewu itp.

Istniejące wnętrza mimo dobrego stanu zachowania są zbyt mało czytelne.

Szczegółowa analiza układu kompozycji ogrodów znajduje się w opracowaniu "*Inwentaryzacja dendrologiczna....*" (M. Akincza,...) 2009 r.

II. OPIS OGÓLNY ZAŁOŻEŃ PROJEKTOWYCH

II.1 Koncepcja rewaloryzacji

Niniejszy projekt jest próbą odtworzenia dawnego układu kompozycyjnego istniejącego w tym miejscu. Z uwagi na dostępne, na dzień dzisiejszy, materiały źródłowe dotyczące wyglądu ogrodów oraz ograniczenia finansowe ze strony inwestora, dotyczące zarówno realizacji projektu, jak i późniejszego utrzymania ogrodów, zdecydowano się na wykonanie projektu dającego ramy dla jego dalszego rozwijania w odpowiednim kierunku. Podstawową zasadą, jaką się kierowano podczas prac projektowych, szukając rozwiązania kompozycyjnego dla całości ogrodów, było nadanie im w całości regularnego układu związanego z ich historycznym funkcjonowaniem, podziałami, itp. oraz uwzględnienie sposobu ich funkcjonowania w czasie obecnym.

Rozbudowano nieznacznie sieć komunikacyjną wykorzystując istniejące przedepty i kierunki poruszania się na terenie ogrodów oraz terenie je otaczającym. Wymieniono istniejące nawierzchnie niespójne z charakterem miejsca.

Uwzględniono również potrzeby inwestora wynikające z napotykanym problemów, bądź potrzeb użytkowych. Od strony północnej, zachodniej, południowej i północno wschodniej ogrody ogrodzono metalowym ogrodzeniem z siatki dobierając materiał najmniej widoczny w danym otoczeniu. Od strony frontowej - ul. Krasickiego zaprojektowano ogrodzenie drewniane nawiązujące do pojawiających się historycznie w tym miejscu ogrodzeń. Umożliwiono tym samym zamykanie terenu ogrodów na czas nocy, zwiększając tym samym bezpieczeństwo na ich terenie. Ogrodzenia opisane są w osobnym, opracowaniu: „Projekt budowlany ogrodzenia w Ogrodach Kanonii we Fromborku” (A. Wojciechowska-Grygo 2011 r.). W projekcie wyznaczono miejsce pod altanę wypoczynkową, również objętą osobnym opracowaniem: „Projekt budowlany altany w Ogrodach Kanonii we Fromborku” (A. Wojciechowska-Grygo 2011 r.). Wytypowano miejsce pod plac zabaw, wyznaczono miejsca pod trawniki wypoczynkowe i rekreacyjne. Uzupełniono istniejące nasadzenia, uporządkowano miejsca z zachowanym czytelnym układem kompozycyjnym. W kwaterach tworzonych przez aleje i szpalery drzewiaste zorganizowano partery ogrodowe, we wgłębniku ozdobny trawnik, podkreślono reprezentacyjne części ogrodów znajdujące się przed kanoniami. Uporządkowano miejsca związane z ogrodami wykorzystywanymi gospodarczo.

Wprowadzano nasadzenia z gatunków ozdobnych z liści, kwiatów oraz pędów starając się dobierać kompozycje tak, by ogrody były jak najatrakcyjniejsze przez sezon wegetacyjny, jak i również zimą. Zastosowano gatunki charakterystyczne dla dziewiętnastowiecznych ogrodów regularnych.

Prace rewaloryzacyjne na terenie Ogrodów Kanonickich należy podzielić na trzy etapy - podział ten wynika, zarówno z możliwości finansowych inwestora, jak również z długofalowych planów sposobu użytkowania ogrodów i prac prowadzonych przy poszczególnych kanoniach.

Pierwszy etap należy przeprowadzić zgodnie z opisem zawartym w rozdziale IV niniejszego opracowania: HARMONOGRAM PRAC - ETAP I "Rewaloryzacja Zabytkowych Ogrodów Warmińskiej Kapituły Katedralnej - miejsca spotkań mieszkańców i turystów oraz estetyzacja centrum Fromborka." Kolejny etap zakłada wymianę nawierzchni jezdnych, urządzenie "amfiteatru" oraz wykonanie nasadzeń przy kanoniach, które nie zostaną zrobione w etapie I. Etap trzeci to prace związane z aranżacją terenu wokół Kanonii p.p. św. Pawła Apostoła, które to należy podjąć po wyburzeniu budynku gospodarczego oraz wyremontowaniu budynku kanonii.

II.2 Wycinka kompozycyjna drzew i krzewów

Ze względów kompozycyjnych wytypowano drzewa i krzewy do wycinki oraz trzebieży selekcyjnej. Są to drzewa zakłócające istniejącą kompozycję bądź uniemożliwiające odtworzenie dawnej. Wytypowano również część drzew do wycinki na skarpie w pobliżu miejsca stojącego kiedyś pomnika M. Kopernika. Wycinka ta ma celu odtworzenie otwarcia widokowego w kierunku miasta oraz Zalewu Wiślanego. Jednakże, aby w pełni uczynić otwarcie na tym odcinku, należy przeprowadzić redukcję koron drzew lub wycinkę drzew rosnących na sąsiednich działkach, będących poza granicą opracowania. Pierwotnie nasadzenia na skarpie były strzyżone na wysokości umożliwiającej pełne otwarcie w kierunku Zalewu Wiślanego, miasta oraz katedry. Na skutek zaprzestania strzyżenia skarpa aktualnie porośnięta jest drzewami, których ponowne strzyżenie mija się z celem - są zbyt wyrosnięte i wpłynęłoby to niekorzystnie na ich estetykę oraz stan zdrowotny, a często wiązałoby się z kompletnym ogłowieniem drzewa. W przypadku wprowadzania w przyszłości dodatkowych nasadzeń lub nasadzeń zastępczych, należy wybierać jedynie roślinność niską, krzewiastą. Wycinkę na skarpie należy prowadzić w okresie bezlistnym, by w sposób

rzetelny zweryfikować zakres widokowy. Dopuszcza się w przyszłości korekcję wycinki o kolejne drzewa porastające skarpe.

Wyznaczono 136 szt. drzew do wycinki kompozycyjnej [Xk] zinwentaryzowane pod następującymi numerami: **33, 244, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 257, 258, 259, 260, 262, 275, 285, 301, 303, 308, 309, 310, 312, 317, 318, 319, 320, 322, 329, 333, 343, 348, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 490, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 559, 626, 627, 636, 637, 641, 684, 698, 703, 704, 708, 709, 710, 711, 713, 714, 716, 717, 718, 719, 720, 727, 732, 842, 843, 858, 859, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 988, 1000, 1003, 1004, 1011, 1016, 1027, 1028, 1030, 1047, 1056, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063, 1064, 1066, 1067, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1100, 1101.**

Wyznaczono również 1 krzew do trzebieży selekcyjnej [Xs] o numerze inwentaryzacyjnym **321** oraz jedno drzewo do przesadzenia [Xp] oznaczone numerem inwentaryzacyjnym **638**.

III. ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA PARKU

III.1. Układ ciągów komunikacyjnych

Projektując układ komunikacyjny trzymano się zasady prowadzenia ścieżek, tak by dawały czytelne podziały ogrodów na regularne części oraz wykorzystywały funkcjonujące ciągi komunikacyjne (przedesty, istniejące ścieżki, drogi, chodniki).

Wewnątrz ogrodów podzielono ścieżki na dwie kategorie - odnawiane nawierzchnie istniejące, które ze względu na sąsiedztwo najcenniejszego drzewostanu nie mogą być poddawane ciężkim pracom, nowe ścieżki o utwardzonej nawierzchni mineralnej. Ścieżki odnawiane należy wyrównać oraz uzupełnić kruszywem mineralnym.

Dodatkowo w parku wyodrębniono kolejne dwie kategorie nawierzchni - utwardzonych. Są to istniejące ciągi komunikacyjne piesze oraz jezdne związane z istniejącymi budynkami kanonii. Ze względu na niespójny z charakterem miejsca materiał ścieżek oraz na ich słaby stan techniczny postanowiono wszystkie wymienić. Przy czym cały układ komunikacyjny, którego dotyczą pozostawiono prawie niezmienny.

Ciągi jezdne należy wykonać z kostki granitowej 8x8cm, ciągi piesze z nawierzchni mineralnej utwardzonej. Ewentualnym odstępstwem dyktowanym możliwościami finansowymi inwestora jest zastosowanie innej nawierzchni na parkingu od południowej ściany Kanonii p.p. św. Michała Archaniola - w tym przypadku dopuszczalne jest połączenie kostki granitowej o wymiarach 8x8cm z płytkami ze żwiru płukanego. Powierzchnia tego parkingu to 288m².

Przy Kanonii p.p. św. Stanisława Kostki zaprojektowano utworzenie niewielkiego parkingu o powierzchni 50 m², w celu uchronienia istniejących trawników przed rozjeżdżaniem. Nawierzchnia parkingu powinna być wykonana w sposób ażurowy. Zaprojektowano ułożenie granitowej kostki spójnej z kostką z nawierzchni jezdni, w sposób ażurowy (50% pokrycia powierzchni).

Łącznie w projekcie zaprojektowano 1 359 m² nawierzchni granitowej , w tym 70 m² to nowo kładziona nawierzchnia, a reszta to wymieniana istniejąca (w przypadku wykonania parkingu z nawierzchni łączonej z płytami ze żwiru płukanego proporcje nawierzchni rozkładają się następująco: 1071m² powierzchni granitowej oraz 288 m² powierzchni z kostki granitowej łączonej z płytami z żwiru płukanego 50% do 50%); 6 259 m² nawierzchni mineralnej, w tym 943m² to istniejące ciągi piesze wymagające wymiany nawierzchni, a reszta to nowo kładzione nawierzchnie oraz odświeżane istniejące nawierzchnie gruntowe o łącznej powierzchni 5 222 m². Dodatkowo zaprojektowano wykonanie tarasu o nawierzchni mineralnej za Kanonią św. Stanisława Kostki o powierzchni 94 m².

Łączna powierzchnia nawierzchni mineralnych związanych z "amfiteatrem" to 308m².

Łączna powierzchnia nawierzchni mineralnych do położenia w najbliższym otoczeniu Kanonii p.p. św. Pawła Apostoła to 914m².

Nawierzchnia mineralna - wytyczne techniczne

Nawierzchnia powinna składać się z czystego materiału budowlanego z wysokogatunkowych surowców, takich jak; łupki wysokogórskie, specjalny wiążący żwir i kamień naturalny. Nawierzchnia powinna być całkowicie przyjazna dla środowiska i podlegać ustawicznej kontroli jakości - niedopuszczalne jest używanie cementu w celu wiązania. Należy ją

osadzić na głębokość od 3-4cm. Nachylenie powierzchni powinno wynosić 2-3%.

Zalecana grubość ziarna od 0 do (0,8cm) 11 mm, (2,00 tony/m³). Nawierzchnię należy wykonać przy pomocy układarki, belki profilującej bądź ręcznie. Warstwę wierzchnią nawierzchni ubijać statycznie przy użyciu dostatecznie ciężkiego walca. Do mniejszych powierzchni nadaje się również ubijarka ręczna. Po wywalcowaniu warstwę zamykającą należy lekko wzruszyć za pomocą grabi bądź miotły. Dzięki temu nawierzchnia będzie chłonić wodę. Warstwa mineralna powinna być poprzedzona warstwą dynamiczną o grubości 5cm i podbudową o grubości 12 cm z kruszywa. Pochylenie podłużne drogi z nawierzchnią, może w zasadzie wynosić dwukrotność pochylenia poprzecznego. Od 3% pochylenia poprzecznego musi koniecznie być stosowany profil daszkowy. Kamień naturalny, kolor beżowy lub popielaty, ziarna łamane, postać szorstkie. Przy wykonywaniu nawierzchni należy trzymać się wytycznych producenta materiału.

III.2. Architektura parkowa oraz detale

Wewnątrz ogrodów zaprojektowano usytuowanie ławek wypoczynkowych, koszy na śmieci, kamiennych waz, rzeźby i poidełka oraz oświetlenia parkowego. Rysunki poglądowe poszczególnych elementów architektury parkowej zostały załączone do części graficznej niniejszego opracowania.

Umieszczenie ławek oraz związanych z nimi koszy na śmieci dyktowane było atrakcyjnością miejsca, zarówno pod względem wypoczynkowym, jak również widokowym. Na podstawie przeprowadzonych analiz wyszliśmy z założenia, iż ogrody kanonickie we Fromborku oferują dwukierunkowy obraz atrakcyjności miejsca. Dlatego niektóre z ławek umiejscawiano tak, aby móc kontemplować wyjątkowość miejsca jakim są ogrody, wyszukując miejsc zacisznych, niewielkich wnętrz, itp. Niektóre ławki natomiast umiejscowiono tak, by umożliwiały widoki na zewnątrz ogrodów. Do typowego przykładu należy ławka w punkcie widokowym w pobliżu miejsca dawnego pomnika Mikołaja Kopernika, ale również ławka na placu zabaw w pobliżu altany oferująca widok na wieżę katedralną. Ławki i kosze na śmieci powinny być drewniane w naturalnym kolorze. Niedopuszczalne są kolory agresywne i nienaturalne.

W pobliżu altany wypoczynkowej wytypowano plac do ustawienia sprzętu do wyposażenia

placy zabaw. Urządzenia zabawowe wykonane powinny być również z drewna i materiałów naturalnych i być stonowane kolorystycznie (naturalne brązy, zielenie, beże).

Wazy, rzeźba oraz poidelko dla ptaków wykonane powinny być z kamienia.

W projekcie uwzględniono również charakter oświetlenia. Po rozmowach z inwestorem ustalono, iż istniejące lampy - oświetlenie wysokie, ponieważ jest zgodne z charakterem miejsca, zostanie odnowione. Należy usunąć zbędne zdobniki na oprawach oraz pomalować latarnie na kolor ciemny - grafitowy. W przypadku wymienia latarni należy stawiać nawiązujące do istniejących lub inne stylizowane, również zgodne z charakterem miejsca. Poglądowy rysunek latarni załączono do opracowania.

Zaprojektowano również ustawienie przenośnych toalet za Kanonią św. Michała, które powinny być obudowane drewnem.

Istotnym elementem związanym z rewaloryzacją ogrodów jest ustawienie tablic informacyjnych związanych zarówno z ogrodami jak i kanoniami. W projekcie zdecydowano się na ustawienie 5 drewnianych tablic - dotyczących poszczególnych kanonii oraz ogrodów. Tablice nie mogą być agresywne kolorystycznie.

III.3. Szata roślinna

III.3.a. Nasadzenia na cmentarzu

W projekcie uzupełniono nasadzenia na cmentarzu. Mają one na celu urozmaicenie ogrodu cmentarza, ale również stworzenie dodatkowej bariery odgradzającej cmentarz od znajdującego się w jego bezpośrednim sąsiedztwie boiska sportowego. Wybrano roślinność krzewiastą kwitnącą w różnych porach roku i uzupełniono ją nasadzeniami z zimozielonego cisa pospolitego.

Krzewy liściaste

<i>Philadelphus coronarius</i> jaśminowiec wonny	- 19
<i>Rosa rugosa</i> róża pomarszczona	- 14
<i>symporicarpos alba</i> śnieguliczka biała	- 21
<i>Syringa vulgaris</i> lilak pospolity	- 4

Krzewy iglaste

<i>Taxus bacatta</i> 'Rapendens' cis pospolity	- 5
<i>Taxus x media</i> 'Hiksii' cis pośredni	- 9

III.3.b. Nasadzenia w kwartale za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła

W projekcie odtworzono regularny charakter tej części założenia częściowo na podstawie znalezionych materiałów archiwalnych, które jednak nie dawały jednoznacznej odpowiedzi co do wyglądu ogrodów, oraz częściowo na podstawie przeprowadzonych w 2009 roku inwentaryzacji dendrologicznej oraz analizy kompozycyjnej. Podstawowym elementem układu jest regularne wewnątrz wyznaczone lipowymi alejami i szpalerami. W projekcie założono wykonanie regularnych trawników wraz ze ścieżkami spacerowymi wydzielającymi kwartały oraz placykiem wypoczynkowym pośrodku. Trawniki otoczono strzyżonym żywopłotem bukszpanowym o szerokości 0,5m oraz wysokości 0,5m. Placyk podkreślono nasadzeniami z lilaka Meyera oraz biało kwitnącej róży. Na placyku zaprojektowano ustawienie kamiennej wazy na postumencie.

Krzewy liściaste

<i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 680
<i>Rosa</i> 'Winchester Cathedral' róża (białe kwiaty)	- 36
<i>Syringa meyeri</i> lilak Meyera	- 14

Krzewy iglaste

<i>Taxus bacatta</i> 'Rapendens' cis pospolity	- 32
--	------

W kierunku zachodnim od kwater wyznaczono dwa regularne trawniki podkreślające charakter układu. Od strony cmentarza wydzielono je nasadzeniami z róży dzikiej a od strony północnej - tawuły wczesnej. Skarpę zamykającą tę część założenia od strony zachodniej - aha, postanowiono podkreślić nasadzeniami z hortensji pnącej oraz zimozielonego barwinka pospolitego. Nasadzenia te dodatkowo pozwolą wydzielić granicę regularnych trawników od tej strony.

Krzewy liściaste

<i>Rosa canina</i> róża dzika	- 52
<i>spiraea vanhouttei</i> tawuła van Houtte'a	- 38
<u>Byliny</u>	
<i>Vinca minor</i> barwinek pospolity	- 1 208
<u>Pnącza</u>	
<i>Hydrangea petiolaris</i> hortensja pnąca	- 160

Wzdłuż tej części założenia biegnie jego południowa granica. W połowie stanowi ją istniejąca aleja grabowa. W dalszej części granicę postanowiono obsadzić szpalerem grabowym w kierunku ul. Krasickiego stanowiącym kontynuację nasadzeń wcześniejszych.

Drzewa liściaste

<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity	- 15
--	------

W najbliższym otoczeniu kanonii p.p. św. Pawła Apostoła wyznaczono miejsca wymagające uzupełnienia istniejących nasadzeń, podano sposób dzielenia przestrzeni, miejsca prowadzenia ścieżek, umiejscowienia podjazdu oraz kształtowania najbliższego otoczenia kanonii. Konieczne jest rozebranie istniejącego współczesnego budynku gospodarczego za budynkiem kanonii i odrestaurowanie kanonii oraz zabezpieczenie terenu, który aktualnie nie jest miejscem bezpiecznym. Teren za kanonią, w miejscu stojącego aktualnie zaniedbanego i dysharmonijnego budynku, podzielono w projekcie na kwatery podkreślając główną oś całości przestrzeni związanej z kanonią oraz podkreślając dodatkowo drugą oś - oś budynku kanonii. W tym celu oś główna została podkreślona poprzez przedłużenie ścieżki prowadzącej od zachodu, od aha, na której w przestrzeni za kanonią zorganizowano prostokątny plac podkreślony żywopłotem bukszpanowym po obwiedni oraz trawnikiem z rzeźbą na środku placu. Docelowo ścieżka ta kończy się otwarciem na trawnik wypoczynkowy znajdujący się w części południowo - wschodniej terenu związanego z opisywaną kanonią. Oś za budynkiem kanonii, to cztery kwatery przedzielone nawierzchnią mineralną, wydzielone niskimi żywopłotami bukszpanowymi oraz obsadzone intensywnie kwitnącymi różami okrywowymi w kolorach czerwieni i żółci. Pozostałe kwatery w tej części

ogrodów są trawiaste. Poprowadzono ścieżkę od budynku kanonii w kierunku południowym, której zakończeniem jest jesion stojący, również na zakończeniu grabowej alei prowadzącej w kierunku zachód-wschód. Od ul. Krasickiego poprowadzono drogę dojazdową do budynku kanonii zakończoną przed budynkiem okrągłym podjazdem z nasadzeniami z białą kwitnącej róży. Drogę podkreślono żywopłotem grabowym nawiązującym do nasadzeń starodrzewia grabowego w pozostałej części ogrodów. Zarówno szerokość, jak i wysokość żywopłotu to 1m. Pozostałe żywopłoty, bukszpanowe, wydzielające reprezentacyjne kwatery przy samym budynku kanonii, są żywopłotami o szerokości 0,5m oraz wysokości 0,5m.

Drzewa liściaste

<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity /f.żywopłotowa/	- 89
<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity /f.pienna/	- 6
<i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 797

Krzewy liściaste

<i>Rosa</i> 'Alba Meidiland' róża okrywowa (białe kwiaty)	- 3
<i>Rosa</i> 'Celina'('Noason') róża okrywowa (żółte kwiaty)	- 510
<i>Rosa</i> 'Merkury 2000', 'Scarlet Meidiland' róża okrywowa (czerwone kwiaty)	- 473

Do momentu odrestaurowania budynku kanonii oraz dokładnego zbadania terenu, w celu wyeliminowania niebezpiecznych ruin itp., postanowiono częściowo osłonić istniejące elementy wprowadzające dysharmonię w krajobraz ogrodów (budynek gospodarczy w złym stanie, zaniedbany budynek opuszczonej kanonii) oraz częściowe wyгородzenie tego terenu, tak aby nie zachęcać do wchodzenia na tereny niebezpieczne. Nasadzenia te stanowią jednocześnie granice kolejnego kwartału sąsiadującego z opisywanym od strony północnej. Dokonano tu nasadzeń z krzewów kwitnących w różnych porach roku.

Krzewy liściaste

<i>Forsythia intermedia</i> forsycja pośrednia	- 17
<i>Philadelphus coronarius</i> jaśminowiec wonny	- 16

<i>Spiraea vanhouttei</i> tawuła van Houtte'a	- 6
<i>Syringa vulgaris</i> lilak pospolity	- 5

Część założenia ogrodów kanonickich za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła jest aktualnie połączona swobodnym przedepem z główną aleją wewnątrz ogrodów, oraz dalej w kierunku północnym. Postanowiono włączyć owe ścieżki do układu całości kompozycji, tak aby stanowiły jednocześnie kontynuację istniejących. W ten sposób przedłużono aleję lipową w kierunku północnym dosadzając po jej zewnętrznej stronie graby uzupełniające istniejące nasadzenia i tworzące w ten sposób szpaler.

Drzewa liściaste

<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity	- 4
--	-----

III.3.c. Nasadzenia w kwartale za Kanonią p.p. św. Józefa

Kolejny kwartał, patrząc w kierunku północnym od Kanonii p. p. św. Pawła Apostoła, stanowi przestrzeń po nieistniejącej już kanonii p.p. św. Józefa, gdzie dziś znajduje się kapliczka. Został on podzielony na dwa regularne trawniki łączące się z całością w spójną kompozycję. Założono, iż utworzenie trawników rekreacyjnych zwiększy atrakcyjność wypoczynkową ogrodów i zachęci odwiedzających do różnorodnego spędzania czasu na ich terenie. Mniejszy trawnik został wydzielony od strony ul. Krasickiego. Wzdłuż jego granic nasadzono kwitnące krzewy. Zachowano istniejący drzewostan stanowiący grupę atrakcyjnych jesionów oraz malowniczą gruszę. Resztę terenu stanowi regularnie koszony trawnik.

Krzewy

<i>Philadelphus coronarius</i> jaśminowiec wonny	- 8
<i>Rosa centifolia</i> róża stulistna	- 14
<i>Rosa rugosa</i> róża pomarszczona	- 53
<i>Spiraea vanhouttei</i> tawuła van Houtte'a	- 16
<i>Syringa vulgaris</i> lilak pospolity	- 5
<i>Viburnum lantana</i> kalina hordowina	- 6

Kolejna przestrzeń trawiasta została wydzielona za pomocą ścieżki oddzielającej opisywany wcześniej trawnik i prowadzącej do kapliczki, ścieżki w części zachodniej, alei lipowej od strony południowej stanowiącej część regularnej kwatery za kanonią p.p. św. Pawła Apostoła oraz aleją grabową stanowiącą centralną część ogrodów od strony północnej. Z trawnika usunięto część drzew nieatrakcyjnych i wprowadzających dysharmonię lub zasłaniających kapliczkę. Umieszczono również ławkę w punkcie widokowym w kierunku kapliczki i towarzyszących jej pomnikowych dębów. Wzdłuż zachodniej granicy trawnika, przy ścieżce, w celu podkreślenia regularnego charakteru trawnika zaprojektowano dwa formowane żywopłoty grabowe o szerokości 1m.

Drzewa liściaste

Carpinus betulus grab pospolity /żywopłot/ - 46

Byliny

Astilbe arendsii tawułka Arensa - 21

Poza ścieżką w kierunku zachodnim pozostawiono przestrzeń ze swobodnym i naturalnym trawnikiem porządkując jedynie istniejące nasadzenia.

Kapliczka

Niezbędna jest konserwacja kapliczki, oczyszczenie kamienia oraz uzupełnienie ubytków. Należy usunąć ogrodzenie wokół kapliczki. Aktualnie stanowi je zaniedbana metalowa siatka na betonowej podmurówce. W projekcie zakłada się usunięcie, również istniejącej podmurówki. Rozbieranie podmurówki musi zostać przeprowadzone w sposób uniemożliwiający uszkodzenie systemu korzeniowego oraz pni dębów o numerach 360 i 361. Należy czynność tę przeprowadzić pod specjalistycznym nadzorem, w jak największej trosce o nie ranienie drzewa. Elementy ewentualnie wrosnięte w tkankę drzewa należy pozostawić nie czyniąc w ten sposób dodatkowych ran i uszkodzeń. Zamiast ogrodzenia przestrzeń wokół kapliczki zakłada się wydzielić za pomocą żywopłotu strzyżonego o wysokości oraz szerokości 0,5m. Gatunkiem wybranym dla tego żywopłotu jest cis.

Wejście do kapliczki w projekcie podkreślono nasadzeniami z niskiego lilaka Meyera, który prócz

walorów estetycznych bardzo ładnie pachnie.

Tył kwatery z kapliczką obsadzono w projekcie różą dziką, by złagodzić monumentalną ścianę kamiennej groty stanowiącej część kapliczki. W tym samym celu u podstawy tylnej ściany groty, po jej bokach, posadzono winobluszcz trójklapowy.

Krzewy liściaste

Rosa canina róża dzika - 14

Syringa meyeri lilak Meyera - 6

Pnącza

Parthenocissus tricuspidata winobluszcz trójklapowy - 4

Krzewy iglaste

Taxus x media 'Hicksii' cis pośredni - 158

III.3.d. Nasadzenia w alei głównej

W projekcie założono odświeżenie istniejącej nawierzchni w głównej alei. Powinna ona pozostać gruntową. Z uwagi na cenny starodrzew stanowiący jej osnowę istniejącą nawierzchnię należy uzupełnić kruszywem w celu jej wyrównania, uporządkowania – odświeżenia. Uzupełniono natomiast część nasadzeń wypadłą w ostatnim okresie i znajdującą się na granicy południowej alei. Zaprojektowano nasadzenia grabowe. Natomiast ze względu na brak danych oraz z uwagi, by nie zasłaniać Kanonii p.p. św. Piotra, nie zaprojektowano nasadzeń uzupełniających wzdłuż alei od jej strony północnej. W tej części aleję rozpoczyna pień po okazałym pomnikowym jesionie. Na dzień dzisiejszy, nie jesteśmy w stanie ocenić stopnia zaawansowania rozkładu pnia. Dlatego w projekcie, w odległości 4 m od brzegu pnia, przy alei, wyznaczono miejsce na posadzenie nowego jesiona.

Drzewa liściaste

Carpinus betulus grab pospolity - 6

Fraxinus excelsior jesion wyniosły - 1

III.3.e. Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Piotra

Przestrzeń za Kanonią p.p. św. Piotra oraz dookoła niej została podzielona na sześć regularnych wnętrz - po trzy równoległe do siebie. Pierwsze trzy, patrząc w kierunku wschód-zachód, są to kolejno trawnik przy kanonii, trawnik za kanonią wydzielony żywopłotem, wgłębnik. Trawniki przy Kanonii od strony ogrodzenia na niewielkiej skarpie podkreślono nasadzeniami z róży okrywowej, która docelowo zadarni skarpę oraz podkreśli reprezentacyjne ogrodzenie. Usunięto część drzew wprowadzających dysharmonię w całość przestrzeni. Bezpośrednio przy kanonii znajduje się wzgórek prawdopodobnie w miejscu dawnego budynku. W projekcie założono, iż będzie on porośnięty trawnikiem. Część ta oddzielona została od kolejnej poprowadzoną ścieżką od kaplicy w kierunku północnym i będącą kontynuacją ścieżki łączącej wszystkie kanonie w linii północ-południe od strony wschodniej ogrodów.

Kolejna część jest zajmowana aktualnie przez trawiaste sezonowe boisko do siatkówki. Ponieważ znajduje się ono na osi kompozycyjnej dopuszcza się tylko taką wersję istnienia boiska. Przestrzeń dodatkowo wydzielono i odgrodzono od nowo prowadzonych ścieżek żywopłotem grabowym o wysokości 1m i szerokości 1m. Na osi altany lipowej przy wgłębniku pozostawiono otwarcie komunikacyjno-kompozycyjne w żywopłocie.

Krzewy liściaste

Rosa 'The Fairy' róża okrywowa - 180

Drzewa liściaste

Carpinus betulus grab pospolity /żywopłot/ - 79

Za boiskiem w kierunku zachodnim znajduje się wgłębnik wraz z altaną lipową. Wnętrze wgłębnika należy oczyścić z wszelkich porastających je drzew pozostawiając jedynie otaczające go komponowane nasadzenia z grabu. Na dzień dzisiejszy nie dysponujemy źródłem mówiącym, jak dokładnie wgłębnik był niegdyś zagospodarowany. Natomiast, w celu dodatkowego uczytelnienia, zaprojektowano w nim trawnik wzbogacony kwitnącymi sezonowo kwiatami: krokusami, cebulicą oraz stokrotką. Przed przystąpieniem do uczytelnienia trawnika należy dokonać wyrównania jego powierzchni.

Powierzchnia trawnika we wgłębniku wynosi 1525 m².

W czterech narożnikach wgłębnika, na wyższym poziomie, ustawiono 4 kamienne donice, w które docelowo należy nasadzać cieniolubne rośliny sezonowe lub cieniolubne byliny. Sugerowane rośliny, to bluszcz kurdybanek, kocanka, niezapominajka błotna, paprocie, funkcie, itp. Poglądowe rysunki donic umieszczono w załącznikach. Od zachodu wgłębnika wytypowano miejsce do postawienia ławek wypoczynkowych.

Kolejne trzy wnętrza, w kierunku zachodnim, to wnętrza z kanonią, ogrody warzywne oraz trawnik rekreacyjny z altaną wypoczynkową oraz urządzeniami zabawowymi (placem zabaw).

Bezpośrednie otoczenie kanonii p.p. św. Piotra zostało urozmaicone komponowanymi nasadzeniami z bylin oraz krzewów w celu podkreślenia budynku kanonii. Nie znane są szczegóły co do charakteru nasadzeń przed tym budynkiem. Zdecydowano się zatem na wprowadzenie swobodnych nasadzeń zamkniętych w regularnej opasce przy części reprezentacyjnej budynku oraz oknach najczęściej używanych pomieszczeń.

Krzewy liściaste

<i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 172
<i>Euonymus fortunei</i> 'Emerald Gaiety' trzmielina Fortune'a	- 10
<i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle' hortensja drzewiasta	- 6
<i>Hydrangea paniculata</i> 'Kyushu' hortensja bukietowa	- 2
<i>Hydrangea serrata</i> 'Intermedia' hortensja piłkowana	- 1
<i>Rosa</i> 'Merkury 2000', 'ScarletMeidiland' róża okrywowa (czerwone kwiaty)	- 22
<i>Viburnum opulus</i> 'Roseum' kalina koralowa	- 1

Krzewy iglaste

<i>Taxus baccata</i> 'Repandens' cis pospolity	- 4
<i>Taxus x media</i> 'Hicksii' cis pośredni (f. naturalna)	- 2

Pnącza

<i>Hydrangea petiolaris</i> hortensja pnąca	- 6
---	-----

Byliny

<i>Alchemilla mollis</i> przywrotnik ostroklapowy	- 6
<i>Aruncus dioicus</i> parzydło leśne	- 3

<i>Astilbe x arendsii</i> ‘Anita Pfeifer’ tawułka Arends	- 4
<i>Delphinium x cultorum</i> ostróżka ogrodowa	- 10
<i>Digitalis purpurea</i> naparstnica purpurowa	- 36
<i>Echinacea purpurea</i> jeżówka purpurowa	- 7
<i>Geranium x cantabrigense</i> bodziszek kantabryjski	- 20
<i>Heuchera hybrida</i> ‘Plum Pudding’ żurawka ogrodowa	- 12
<i>Hosta sieboldiana</i> funkia Siebolda	- 6
<i>Iris sibirica</i> kosaciec syberyjski	- 6
<i>Lavandula angustifolia</i> lawenda wąskolistna	- 8
<i>Matteuccia struthiopteris</i> pióropusznik strusi	- 6
<i>Pachysandra terminalis</i> runianka japońska	- 12
<i>Peaonia lactiflora</i> piwonia chińska	- 3
<i>Physostegia virginiana</i> ‘Rosea’ odętka wirginijska	- 9
<i>Thymus praecox</i> macierzanka wczesna	- 44
<i>Vinca minor</i> barwinek pospolity	- 24

Kolejne wewnątrz jest na dzień dzisiejszy wykorzystywane częściowo jako ogród warzywny. Zdecydowano się, ze względu na potrzeby użytkowników, na nie rezygnowanie z ogrodu. Uporządkowano zatem przestrzeń organizując trawnik od strony budynku kanonii, którego symetrycznym odbiciem jest prostokątny ogród z ośmioma kwaterami wydzielonymi żwirowymi ścieżkami i dodatkowo podzielonymi na mniejsze kwatery żywopłotami bukszpanowymi o wysokości i szerokości 20-30 cm, oraz z placykiem pośrodku. Ogród w całości otoczony jest strzyżonym żywopłotem z graba pospolitego o szerokości 1m i wysokości 1m. Żywopłot ten łączy się z żywopłotem towarzyszącym kolejnej kanonii.

Drzewa liściaste

<i>Buxux sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 320
<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity (f. żywopłotowa)	- 131

Ostatnim wnętrzem w tej części ogrodów jest regularny trawnik, w którym pozostawiono atrakcyjne nasadzenia między innymi sosny i graba. W przestrzeni tej zaprojektowano umieszczenie drewnianej altany oraz drewnianych urządzeń zabawowych. Wybierając lokalizację dla altany umiejscowiono ją w punkcie widokowym na wieżę katedry. Do altany prowadzi symetryczna ścieżka od ogrodów oraz ścieżka z kierunku zachodniego. Kolejne ścieżki wyznaczają cztery granice przestrzeni trawnika.

Pnącza przy altanie

Clematis 'Paul Farges' powojnik - 10

Hydrangea petiolaris hortensja pnąca - 5

Część zachodnią tej przestrzeni, poza ścieżką łączącą wszystkie ogrody od strony zachodniej, w znacznej części uporządkowano i zaprojektowano w niej "amfiteatr". Działanie to jest próbą odtworzenia znajdującego się tu kiedyś "amfiteatru" z jednoczesnym wkomponowaniem go do regularnej kompozycji ogrodów. W projekcie zakłada się wykonanie trzech półkolistych tarasów za pomocą jednej ścieżki o szerokości 1,5 m, znajdujących się na pochylej części terenu. Wzdłuż półokręgów, po ich zachodnich stronach, zaprojektowano drewniane siedziska o szerokości 0,5m i łącznej długości 84 m, umocowane na kamiennych nogach. Dodatkowo półokręgi przedzielone są osiowo ścieżką prowadzącą docelowo do altany. W części wypłaszczonej przestrzeni zaprojektowano plac o powierzchni 70m² mogący służyć za scenę dla okolicznościowych występów. Ścieżkę prowadzącą z "amfiteatru" połączono z pozostałymi ścieżkami półkolistym placykiem o promieniu 4m. Poza wzniesieniem pod "amfiteatr" przestrzeń pozostawiono jako naturalne zadrzewienia.

Krzewy liściaste:

Hippophae rhamnoides rokitnik wąskolistny 1

Hydrangea paniculata 'Kyushu' hortensja bukietowa 2

Physocarpus opulifolius 'Diabolo' pęcherznica kalinolistna 4

Rhododendron 'Carawbiense Boursault' różanecznik 3

Symphoricarpos albus śnieguliczka biała 10

Viburnum opulus 'Roseum' kalina koralowa 1

Krzewy iglaste:

Taxus x media 'Hicksii' cis pośredni /f. Naturalna/

4

III.3.f. Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Michała Archaniola

Kwartal powiązany z tą kanonią został podzielony na trzy wnętrza: wnętrze przed kanonią, od strony wschodniej, wnętrze z kanonią i jej najbliższym otoczeniem oraz wnętrze za kanonią. W części przed kanonią postanowiono zachować istniejący układ komunikacyjny porządkując jedynie rodzaj nawierzchni na ścieżkach i drogach. Dodano jedynie okrągły placyk pośrodku wnętrza będący odtworzeniem istniejącego w tym miejscu niegdyś placyku widocznego na jednej z archiwalnych widokówek. Placyk podkreślono żywopłotem cisowym oraz nasadzeniami z róży i hortensji. Ścieżkę od strony budynku kanonii podkreślono nasadzeniami z bylin. Od strony wschodniej umiejscowiono niewielki klomb z nasadzeniami z rododendrona oraz runianki.

Wnętrze przy kanonii wymaga wymiany nawierzchni. Zwężono częściowo ścieżki przed kanonią. Najbliższe otoczenie kanonii od strony wschodniej oraz południowej obsadzono w projekcie bylinami oraz krzewami tak by podkreślić budynek. Część gospodarczą kanonii oddzielono od kolejnego wnętrza żywopłotem grabowym będącym kontynuacją żywopłotu przy ogrodach użytkowych.

Krzewy liściaste

<i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 35
<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity (f. żywopłotowa)	- 37
<i>Euonymus fortunei</i> 'Emerald Gaiety' trzmielina Fortune'a	- 12
<i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle' hortensja drzewiasta	- 8
<i>Hydrangea paniculata</i> 'Kyushu' hortensja bukietowa	- 1
<i>Rhododendron</i> 'Carawbiense Boursault' różanecznik	- 3
<i>Rosa</i> 'Lovely Fairy' róża okrywowa (różowe kwiaty)	- 11
<i>Rosa</i> 'Merkury 2000', 'ScarletMeidiland' róża okrywowa (czerwone kwiaty)	- 81
<i>Syringa vulgaris</i> lilak pospolity	- 3

Krzewy iglaste

<i>Taxus baccata</i> ‘Repandens’ cis pospolity	- 2
<i>Taxus x media</i> ‘Farmen’, ‘Hicksii’ cis pośredni (f. żywopłotowa)	- 72

Byliny

<i>Alcea rosea</i> malwa różowa	- 12
<i>Delphinium x cultorum</i> ostróżka ogrodowa	- 25
<i>Echinacea purpurea</i> jeżówka purpurowa	- 7
<i>Geranium x cantabrigense</i> bodziszek kantabryjski	- 14
<i>Heuchera hybrida</i> ‘Plum Pudding’ żurawka ogrodowa	- 6
<i>Iris sibirica</i> kosaciec syberyjski	- 39
<i>Lavandula angustifolia</i> lawenda wąskolistna	- 24
<i>Peaonia lactiflora</i> piwonia chińska	- 3
<i>Rudbeckia fulgida</i> ‘Goldsturm’ rudbekia błyskotliwa	- 12
<i>Salvia officinalis</i> szalwia lekarska	- 7

Od frontu budynku Kanonii znajdują się ruiny dawnego Domu Bramnego, który w przyszłości ma zostać zrekonstruowany. Dlatego też ta część projektu została wyłączona z nasadzeń oraz nie poprowadzono w tym miejscu ścieżki.

Ostatnie wnętrze w tym kwartale, to wydzielony za pomocą ścieżek trawnik z cennym starodrzewiem sosnowym oraz grabowym.

III.3.g.Nasadzenia w kwartale Kanonii p.p. św. Stanisława Kostki

Ostatnim kwartałem w kierunku północnym jest kwartał powiązany z kanonią p.p. św. Stanisława Kostki. Kwartał ten kompozycyjnie został podzielony na dwa wnętrza – związane z otoczeniem kanonii oraz wnętrze za kanonią wydzielone starodrzewiem alejowym i szpalerowym. W najbliższym otoczeniu budynku kanonii zaprojektowano nasadzenia z kwitnących bylin i krzewów w bezpośrednim sąsiedztwie budynku oraz klomb z roślin sezonowych w postaci wzoru kwietnego na trawniku na osi z głównym wejściem do budynku kanonii. Kwietnik ten jest próbą

odtworzenia wzoru widocznego na jednej z archiwalnych widokówek. Bezpośrednio za kanonią znajduje się ziemna piwniczka porośnięta nieuporządkowanymi krzewami oraz trawą. W projekcie zakłada się usunięcie krzewów oraz obsadzenie piwniczki pnączami.

Na północ od budynku znajdują się ogrody użytkowe, które w projekcie obsadzono strzyżonym żywopłotem z porzeczki alpejskiej. Istniejącą siatkę wydzielającą owe ogrody należy usunąć. Znajdujące się w pobliżu ogrodów budynki techniczne otoczone metalową siatką w projekcie założono obsadzić strzyżonym żywopłotem grabowym.

Nasadzenia wokół kanonii:

Krzewy liściaste

<i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 132
<i>Euonymus fortunei</i> 'Emerald Gaiety' trzmielina Fortune'a	- 10
<i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle' hortensja drzewiasta	- 6
<i>Hydrangea paniculata</i> 'Kyushu' hortensja bukietowa	- 2
<i>Hydrangea serrata</i> 'Intermedia' hortensja piłkowana	- 1
<i>Rosa</i> 'Merkury 2000', 'ScarletMeidiland' róża okrywowa (czerwone kwiaty)	- 20
<i>Viburnum opulus</i> 'Roseum' kalina koralowa	- 1

Krzewy iglaste

<i>Taxus baccata</i> 'Repandens' cis pospolity	- 2
--	-----

Pnącza

<i>Clematis</i> 'Paul Farges' powojnik	- 25
--	------

Byliny

<i>Alchemilla mollis</i> przywrotnik ostroklapowy	- 9
<i>Astilbe x arendsii</i> 'Anita Pfeifer' tawułka Arends	- 3
<i>Campanula latifolia</i> dzwonek szerokolistny	- 4
<i>Delphinium x cultorum</i> ostróżka ogrodowa	- 6
<i>Echinacea purpurea</i> jeżówka purpurowa	- 7
<i>Geranium x cantabrigense</i> bodziszek kantabryjski	- 16
<i>Heuchera hybrida</i> 'Plum Pudding' żurawka ogrodowa	- 15

<i>Iris sibirica</i> kosaciec syberyjski	- 13
<i>Lavandula angustifolia</i> lawenda wąskolistna	- 8
<i>Peaonia lactiflora</i> piwonia chińska	- 3
<i>Physostegia virginiana</i> 'Rosea' odętka wirginijska	- 32
<i>Vinca minor</i> barwinek pospolity	- 100

Wzór kwietny – nasadzenia jednoroczne

Powierzchnia 25,6 m²

I zmiana

Begonia x semperflorens begonia stale kwitnąca (czerwone kwiaty) - 170, rozstawa 0,15x0,15m

II zmiana

Tulipa tulipan (czerwone kwiaty) - 128, rozstawa 0,2x0,2 m

Nasadzenia żywopłotowe:

Drzewa liściaste

Carpinus betulus grab pospolity (f. żywopłotowa) - 49

Krzewy liściaste

Ribes alpinum porzeczka alpejska - 155

Kolejne wewnątrz w tej części jest wydzielone cennym starodrzewiem i stanowi pozostałość pierwotnej kompozycji. Wewnątrz należy oczyścić z istniejącego drzewostanu zaburzającego układ. W projekcie założono utworzenie tam regularnych kwater wydzielonych za pomocą ścieżek żwirowych, niskich strzyżonych na wys. 0,5m i szerokich na 0,5m żywopłotów. Zaprojektowano tu również placówki wypoczynkowe z ławkami oraz kamiennymi wazami i donicami. Całość zamknięto częściowo od strony kanonii strzyżonym żywopłotem grabowym o wysokości i szerokości 1m oraz bylinami.

Kwatera:

Buxus sempervirens bukszpan wieczniezielony - 856

<i>Lavandula angustifolia</i> lawenda wąskolistna	- 80
<i>Rosa</i> ‘Merkury 2000’, ScarletMeidiland’ róża okrywowa (czerwone kwiaty)	- 360
<i>Rosa</i> ‘Snow Ballet’ róża okrywowa (białe kwiaty)	- 168
Nasadzenia na zamknięciu kwatery:	
<i>Alchemilla mollis</i> przywrotnik ostro kłapowy	- 40
<i>Carpinus betulus</i> grab pospolity (f. żywopłotowa)	- 44
<i>Hemerocallis hybrida</i> liliowiec ogrodowy	- 9
<i>Vinca minor</i> barwinek pospolity	- 72

Przed budynkiem Kanonii św. Stanisława Kostki znajduje się trawnik wraz z cennym starodrzewem oraz niewielkim wzniesieniem. Trawnik ten ciągnie się do granicy skarpy. Pierwotnie na wzniesieniu stał pomnik Mikołaja Kopernika, obok którego umieszczona była ławka. W ówczesnym okresie skarpa była koszona lub strzyżona w taki sposób, że rosnące na niej rośliny nie zasłaniały widoku w kierunku Zalewu Wiślanego oraz katedry. Na skutek braku odpowiedniej opieki i pielęgnacji skarpa zarosła i rosnące na niej drzewa zasłoniły widok. Sposób dokonania przecinki został wcześniej opisany. Natomiast w pobliżu jednego z najokazalszych drzew umieszczono ławkę ukierunkowaną właśnie w stronę Zalewu. Miejsca na skarpie po wycince drzew nasadzono w projekcie bluszczem pospolitym - zimozieloną i ceniolubną rośliną mającą docelowo zadarniać skarpe.

Pnącza

<i>Hedera helix</i> bluszcz pospolity	- 220
---------------------------------------	-------

III.3.h Nasadzenia graniczne

Wzdłuż frontowej - wschodniej granicy ogrodów, za projektowanym drewnianym ogrodzeniem, zaprojektowano żywopłot strzyżony o szerokości 1m z irgi błyszczącej.

Krzewy liściaste

<i>Cotoneaster lucida</i> irga błyszcząca	- 108
---	-------

III.3.i Trawniki

Powierzchnie trawników projektowanych do założenia: 19 835,60 m².

Trawnik w opisywanym wcześniej wgłębniku, o powierzchni 1 525m² należy liczyć oddzielnie.

Na obszarze zacienionym zaprojektowano założenie trawnika ozdobnego przystosowanego do warunków zacienionych. W celu uzyskania pożądanego efektu niezbędne jest zastosowanie mieszanki do głębokiego cienia, o następującym składzie:

40% śmiełek darniowy

20% kostrzewa czerwona rozłogowa

20% kostrzewa czerwona kępowa

20% wiechlina łąkowa

Norma wysiewu- 20g/m². Powierzchnia trawnika wynosi 5 989 m².

Trawnik we wgłębniku, o powierzchni 1 525m², również jest trawnikiem zlokalizowanym w miejscu zacienionym.

Na obszarze nasłonecznionym zaprojektowano założenie trawnika ozdobno-rekreacyjnego odpornego na wydeptywanie i ugniatanie. Wymaga on starannej pielęgnacji: koszenia, gdy osiągnie wysokość 6-8 cm (przynajmniej co 10-14 dni). Jednym ze składów gatunkowych mieszanki, który zapewni pożądaną efekt jest:

35% życica trwała

25% kostrzewa czerwona rozłogowa

10% kostrzewa czerwona kępowa

20% kostrzewa owcza

10% wiechlina łąkowa

Norma wysiewu- 25g/m². Powierzchnia trawnika wynosi 13 846,6 m².

III.4. Wykaz gatunkowy projektowanych roślin

Drzewa i krzewy liściaste:	szt.
1. <i>Buxus sempervirens</i> bukszpan wieczniezielony	- 3 165
2. <i>Carpinus betulus</i> grab pospolity /f. żywopłotowa/	- 476
3. <i>Carpinus betulus</i> grab pospolity/f.pienna/	- 31
4. <i>Cotonoeaster lucidus</i> irga błyszcząca	- 108
5. <i>Euonymus fortunei</i> 'Emerald Gaiety' trzmielina Fortune'a	- 32
6. <i>Forsythia intermedia</i> forsycja pośrednia	- 17
7. <i>Fraxinus excelsior</i> jesion wyniosły /f.alejowa/	- 1
8. <i>Hippophae rhamnoides</i> rokitnik wąskolistny	- 1
9. <i>Hydrangea arborescens</i> 'Anabelle' hortensja drzewiasta	- 23
10. <i>Hydrangea paniculata</i> 'Kyushu' hortensja bukietowa	- 7
11. <i>Hydrangea serrata</i> 'Intermedia' hortensja piłkowana	- 3
12. <i>Philadelphus coronarius</i> jaśminowiec wonny	- 43
13. <i>Physocarpus opulifolius</i> 'Diabolo' pęcherznica kalinolistna	- 4
14. <i>Rhododendron</i> 'Carawbiense Boursault' różanecznik	- 6
15. <i>Ribes alpinum</i> porzeczka alpejska	- 155
16. <i>Rosa</i> 'Alba Meidiland' róża okrywowa /białe kwiaty/	- 3
17. <i>Rosa</i> 'Celina'('Noason') róża okrywowa /żółte kwiaty/	- 510
18. <i>Rosa</i> 'The Fairy' róża okrywowa	- 180
19. <i>Rosa</i> 'Winchester Cathedral' róża /białe kwiaty/	- 36
20. <i>Rosa</i> 'Lovely Fairy' róża okrywowa /różowe kwiaty/	- 11
21. <i>Rosa</i> 'Merkury 2000', 'ScarletMeidiland' róża okrywowa /czerwone kwiaty/	- 956
22. <i>Rosa</i> 'Snow Ballet' róża okrywowa /białe kwiaty/	- 168
23. <i>Rosa canina</i> róża dzika	- 66
24. <i>Rosa centifolia</i> róża stulistna	- 14
25. <i>Rosa rugosa</i> róża pomarszczona	- 67
26. <i>Spiraea vanhouttei</i> tawuła van Houtte'a	- 60
27. <i>Symphoricarpos albus</i> śnieguliczka biała	- 31
28. <i>Syringa meyeri</i> lilak Meyera	- 20
29. <i>Syringa vulgaris</i> lilak pospolity	- 17
30. <i>Viburnum lantana</i> kalina hordowina	- 6
31. <i>Viburnum opulus</i> 'Roseum' kalina koralowa	- 3

Razem: 5 827

Krzewy iglaste:

	szt.
32. <i>Taxus bacatta</i> 'Rapendens' cis pospolity	- 45
33. <i>Taxus x media</i> 'Farmen', 'Hicksii' cis pośredni /f. żywopłotowa/	- 230
34. <i>Taxus x media</i> 'Hicksii' cis pośredni /f. naturalna/	- 15

Razem: 291

Byliny:	szt.
35. <i>Alcea rosea</i> malwa różowa	- 12
36. <i>Alchemilla mollis</i> przywrotnik ostroklapowy	- 55
37. <i>Aruncus dioicus</i> parzydło leśne	- 3
38. <i>Astilbe x arendsii</i> 'Anita Pfeifer' tawułka Arends /jasnoróżowe kwiaty/	- 28
39. <i>Campanula latifolia</i> dzwonek szerokolistny	- 4
40. <i>Delphinium x cultorum</i> ostróżka ogrodowa	- 41
41. <i>Digitalis purpurea</i> naparstnica purpurowa	- 36
42. <i>Echinacea purpurea</i> jeżówka purpurowa	- 21
43. <i>Geranium x cantabrigense</i> bodziszek kantabryjski	- 50
44. <i>Hemerocallis hybrida</i> liliowiec ogrodowy	- 9
45. <i>Heuchera hybrida</i> 'Plum Pudding' żurawka ogrodowa	- 33
46. <i>Hosta sieboldiana</i> funkia Siebolda	- 6
47. <i>Iris sibirica</i> kosaciec syberyjski	- 58
48. <i>Lavandula angustifolia</i> lawenda wąskolistna	- 120
49. <i>Matteuccia struthiopteris</i> pióropusznik strusi	- 6
50. <i>Pachysandra terminalis</i> runianka japońska	- 12
51. <i>Peaonia lactiflora</i> piwonia chińska	- 10
52. <i>Physostegia virginiana</i> 'Rosea' odętka wirginijska	- 41
53. <i>Rudbeckia fulgida</i> 'Goldsturm' rudbekia błyskotliwa	- 12
54. <i>Salvia officinalis</i> szalwia lekarska	- 7
55. <i>Thymus praecox</i> macierzanka wczesna	- 44
56. <i>Vinca minor</i> barwinek pospolity	- 1 402

Razem: 2 010

Pnącza:	szt.
57. <i>Clematis</i> 'Paul Farges' powojnik	-35
58. <i>Hedera helix</i> bluszcz pospolity	- 220
59. <i>Hydrangea petiolaris</i> hortensja pnąca	- 171
60. <i>Parthenocissus tricuspidata</i> winobluszcz trójklapowy	- 4

Razem: 430

Rośliny jednoroczne:	szt.
61. <i>Begonia x semperflorens</i> begonia stale kwitnąca /czerwone kwiaty/	- 170
62. <i>Tulipa</i> tulipan /czerwone kwiaty/	- 128

Razem: 298

Razem rośliny: 8 848 szt.

IV. HARMONOGRAM PRAC - ETAP I "Rewaloryzacja Zabytkowych Ogrodów Warmińskiej Kapituły Katedralnej - miejsca spotkań mieszkańców i turystów oraz estetyzacja centrum Fromborka."

Prace należy podzielić na etapy, co związane jest przede wszystkim z aktualnymi możliwościami finansowymi autora.

W pierwszym etapie prac związanych z rewaloryzacją Ogrodów Kanonickich we Fromborku zakłada się ograniczenie wykonania nawierzchni oraz nasadzeń ujętych w niniejszym opracowaniu. Ogólna powierzchnia nawierzchni mineralnych do wykonania to 4000m². Zrezygnowano zatem z wymieniaania nawierzchni jezdnej na granitową. Zakłada się wykonanie wszystkich ujętych w projekcie nawierzchni mineralnych - wykonanie nowych ścieżek o łącznej powierzchni 4000m² oraz wymiana istniejących nawierzchni pieszych na nowe, mineralne – 873m². W całości należy wykonać planowaną wycinkę kompozycyjną oraz wycinkę sanitarną wraz z najpilniejszymi pracami pielęgnacyjnymi ujętymi w opracowaniu "*Inwentaryzacja dendrologiczna.*" (M. Akincza, U. Knercer, W. Knercer, 2009).

Pierwszy etap zakłada również zakup oraz umiejscowienie elementów małej architektury opisanych w niniejszym opracowaniu wraz z elementami placu zabaw oraz założenie ogrodzenia i wybudowanie altany opisywanych w osobnych opracowaniach. Zostanie zatem postawione 12 lamp stylowych, 18 drewnianych ławek, 10 drewnianych koszy na śmieci, 8 kamiennych waz, 1 kamienne poidełko dla ptaków, zestaw urządzeń na plac zabaw.

W etapie tym zostanie wykonanych również 9500m² trawnika: projektowane trawniki w kwartałach za Kanonią p.p. św. Pawła Apostoła, trawnik we wgłębniku, trawnik we wnętrzu z altaną i placem zabaw, trawnik za Kanonią p.p. św. Michała Archanioła oraz trawniki za Kanonią p.p. św. Stanisława Kostki oraz częściowo - 367m², na trawniku w pobliżu kapliczki. W etapie tym planuje się również posadzenie 1000szt. bylin przy kanoniach oraz 1543 drzew i krzewów towarzyszących bylinom przy kanoniach oraz podkreślających regularny układ ścieżek.

Etap tych prac obejmuje, również przygotowanie terenu pod planowane prace, dotyczy to przygotowania terenu pod projektowane trawniki.